www.kurdistannet.org

لە ڕوانگەی جیاوازاوە

وەرگێرانی لە سویدییەوە: **حەمەسەعید حەسەن**

ماسیگرێکی قایل

ماسیگرێک کە ئیشی ئەو ڕۆژەی تەواو کردبوو، لە ناو بەلەمەکەیدا کە لە کەناری زەریاکە ڕایگرتبوو، دانیشتبوو. پیاوێکی دەوڵەمەند کە ڕاوچییەکەی بینی وا بێ ئیش و کار لێی دانیشتووە و سەرنجی خۆرئاوابوون دەدات، لێی پرسی:

- ئەوە بۆچی ماسی دیکە ڕاو ناکەیت؟
- بەشی ئەمڕۆم گرتووە. ئێستایش وا هێمن دانیشتووم و چێژ و خۆشی لە دیمەنی خۆرنشین دەبینم.
- هێشتا زووە، باشتر نییە هەندێ ماسی تریش بگریت؟
- چی لەو هەندەی تر بکەم؟
- بیفرۆشە و بە پارەکەی ماتۆڕێک بۆ بەلەمەکەت بکڕە و دوورتر بەرەو قووڵایی زەریا بڕۆ و ماسییەکی زۆر بگرە، ئەوسا دەتوانی تۆڕێکی نایلۆنیش بکڕیت و هێندە ماسی بگریت، تا توانای کڕینی بەلەمێکی تریشت دەبێت. دواتر هێندە ماسی ڕاو دەکەیت، دەبیتە خاوەنی کەشتیی ڕاوەماسی و سامانێکی زۆریش.
- ئەدی دوای هەموو ئەوانە چی بکەم؟
- ئەوسا دەتوانی بە دڵنیاییەوە لێی دابنیشی و خۆشی لە ژیان ببینیت.
- ئەدی ئەوە نییە حاڵی حازر وا دەکەم!

ڕووناکی

پیاوێکی زەنگین لە سەرەمەرگدا هەر سێ کوڕەکەی بانگ دەکات و پێیان دەڵێت:

- فەرموون ئەوە یەکی بیست کرۆن، هەر کامتان شتێکی وای پێ بکڕێت، ئەم ژوورەی بە تەواوی پێ پڕ بکاتەوە، ئەو دەبێتە خاوەنی ماڵ و سامانم.

ئێوارە درەنگانێ کوڕە گەورەکەی بە دوو فەردە ‹کا›وە هاتەوە و دەستی کرد بە پرژوبڵاوکردنەوەی کاکە بە ژوورەکەدا. پاش تۆزێک کاکە نیشتەوە سەر ئەرزی ژوورەکە و زۆر لەوە کەمتر بوو کە بەشی پڕکردنەوەی ژوورەکە بکات.

ئینجا کوڕە ناوەنجییەکەی بە دوو توورەکە لۆکەوە گەڕایەوە و کەوتە لۆکە فڕێدان بەم لاو ئەو لای ژوورەکەدا. زۆری نەبرد لۆکە نیشتەوە و ژوورەی پڕ نەکرد.

دواجار کوڕە بچووکەکەی هاتەوە، چرای ژوورەکەی کوژاندەوە و مۆمێک و شقارتەیەکی لە گیرفانی دەرهێنا. هەر کە مۆمەکەی داگیرساند، هەموو ژوورەکە پڕ بوو لە ڕووناکی.

منداڵ

منداڵ کە سەرکۆنە* بکرێت، فێری قسەی ڕەق دەبێت.
منداڵ کە لێی بدرێت، فێری شەڕ دەبێت.
منداڵ کە فێڵی لێ بکرێت، فێری ساختە دەبێت.
منداڵ کە سووک سەرنجی بدرێت، شەرمن دەردەچێت.
منداڵ کە گاڵتەی پێ بکرێت، ناخی ئازاری پێ دەگات.
منداڵ کە بە نەرمی هەڵسوکەوتی لەگەڵ بکرێت، فێری ئارامگرتن دەبێت.
منداڵ کە دۆستانە مامەڵەی لەگەڵ بکرێت، فێری دلۆڤانی دەبێت.
منداڵ کە ستایش بکرێت، فێری ڕێزگرتن دەبێت.
منداڵ کە هان بدرێت، بڕوا بە خۆی پەیدا دەکات.
منداڵ کە بە دڵنیایی بژی، متمانەی بە خۆی دەبێت.
منداڵ کە هەستی کرد خۆشیان دەوێت، هەموو دنیای خۆش دەوێت.

* لۆمە، سەرزەنشت.

پێڵاو

ڕۆژێکیان کە گاندی سواری شەمەندەفەر دەبێت، تاکێک لە کەوشەکانی لێ دەکەوێتە خوارەوە و قیتارەکەش یەکسەر دەکەوێتە جووڵە. ئەویش خێرا تاکە پێڵاوەکەی تریشی فڕێ دەداتە خوارەوە.
هاورێکەی بە سەرسامییەوە لێی دەپرسێ:
- ئەوە بۆچی وات کرد؟
- تاکێک پێڵاو هیچ کەڵکێکی بۆ من نەدەبوو، بەڵام ئەوی جووتێک کەوش بدۆزێتەوە، سوودی لێ دەبینێت.

زەریاوان

شەوێک لە زەریایەکدا کاپتنێک ڕووناکییەکی دوور دەبینێت، خێرا بە مۆرس ئەم پەیامەی لە شێوەی فەرماندا بۆ دەنێرێت:
- ڕێرەوی کەشتییەکەت دە پلە بە لای خۆرهەڵاتدا بگۆڕە!
یەکسەر لە شێوەی فەرماندا ئەم وەڵامەی پێ دەگات:
- ڕێرەوی کەشتییەکەت دە پلە بە لای خۆرئاوادا بگۆڕە!
کاپتنەکە تووڕە دەبێت و ئەمجارەیان ئەم بروسکنامەیەی بۆ دەنێرێت:
- من کاپتنێکی گەورە و ناسراوم، وا ڕاهاتووم خەڵکی گوێڕایەڵی فەرمانەکانم بن. دە پلە بە لای خۆرهەڵاتدا دایشکێنە!

دیسان هێندە نابا، ئەم وەڵامەی پێ دەگات:
- من زەریاوانێکی وریام، ئیشی خۆم چاک دەزانم. ڕێڕەوەی کەشتییەکەت دە پلە بە لای خۆرئاوادا بگۆڕە!
کاپتن سوور هەڵدەگەڕێت و ئاگر لە چاوی دەبارێت. ئەمجارەیان ئەم نامەیەی بۆ دەنێرێت:
- من پێم گوتی ڕوو بکە خۆرهەڵات. من لە کەشتییەکی جەنگیدام.
لە وەڵامی ئەم هەڕەشەیەدا ئەم نامەیەی پێ دەگات:
- منیش پێت دەڵێم ڕێڕەوی کەشتییەکەت بەرەو خۆرئاوا بگۆڕە! من لە بورجی چاودێریدام.*

* بە سوێدی: fyr، بە ئینگلیزی: lighthouse، بە عەرەبی: فنار، قوللەیەکە لە کەناری زەریا.

فریادڕەس

ئێوارە بوو، چۆلەکەیەک کە سەرما زۆری بۆ هێنا بوو، خۆی دا بە شووشەی پەنجەرەیەکدا و بەربووەوە.
سەرما بە جۆرێ کاری تێ کردبوو، لە پەلوپۆی خستبوو، نە توانای فڕین، نە هێزی هەڵسانەوەی مابوو.
هێندەی نەبرد مانگایەک هات، لە ئاستی چۆلەکەکە وەستا و تەپێ شیاکەی پێدا کرد. شیاکەی گەرموگوڕ کارێکی کرد، دوای تاوێ، کەوتە جریوەجریو، ئەگەرچی نەیتوانی لە شیاکەکە بێتە دەرەوە.
پشیلەیەک بەرەو شوێنی جریوەجریوەکە هات. چۆلەکەکەی بینی و هەستی کرد کە ناتوانێ خۆی لە شیاکەکە دەرباز بکات و بفڕێت، سووک و باریک لە شیاکەکەی دەرهێنا و خواردی.
لە بیرت نەچێ، ئەوی کە دەتخاتە ناو پیساییەوە، مەرج نییە دوژمنت بێ، ئەویشی لە ناو پیسایی دەرت دەهێنێ، مەرج نییە دۆستت بێ.

دەرگاوان

پیاوێکی گەنج دەرگاوانی کارگەیەک دەبێت. ئەگەرچی کرێیەکی باش وەرناگرێت، بەڵام ئیشەکەی پێ ناخۆش نابێت. ڕۆژێکیان بەڕێوەبەر بڕیار دەدات، ئەوی نەخوێندەوار بێت، لە کار دەربکرێت. دەرگاوانیش چونکە نەخوێندەوار دەبێت، ئیشەکەی لە کیس دەچێت.
کابرا بۆ ئەوەی پێی بژی، لە گەڕاجەکەی باوکیدا دەکەوێتە مۆمدان لە ئاسن دروست کردن. ڕۆژان دێن و دەچن کارگەیەکی مۆمدان دروستکردن دەکاتەوە. نەخێر کارگەیەکی قەنەفە دروستکردنیش دەکاتەوە.
دوای پازدە ساڵ، بیست کرێکار ئیشی بۆ دەکەن، بەڵام هێشتا هەر نەخوێندەوار دەبێت.
ڕۆژێکیان ژمێریارەکەی هەست دەکات وەستای نەخوێندەوارە، بەو پەڕی سەرسووڕمانەوە لێی دەپرسێت:
- بە ڕاست ئەوە نەخوێندەواریت!
- بەڵێ.
- تۆ بە نەخوێندەواری، ئاوا چاک پێشکەوتوویت، بیرت لەوە نەکردووەتەوە ئەگەر خوێندەواریت هەبووایە، ئێستا چی دەبوویت؟
- با، بیرم لێ کردووەتەوە، ئێستا دەرگاوان دەبووم.

دایە و بابەی خۆشەویست

چونکە لە زانکۆم، بمبەخشن، وەختی ئەوەم نییە زوو زوو زەنگتان بۆ لێ بدەم، بەڵام وا باسی ژیانی ئەم دواییەی خۆمتان بۆ دەکەم.

ئەو ژانەسەرەی کە گرتوومە، هی ئەوەیە کە خانووەکەم سووتا، لە پەنجەرەکەوە خۆم فڕێدایە دەرەوە. هەر دوو هەفتە لە نەخۆشخانە کەوتم، شوکر وا هێدی هێدی توانای بینین پەیدا دەکەمەوە.

کە خانووەکەم ئاگری تێ بەربوو، بەختم هەبوو، پیاوێکی گەنج ئاگای لێ بوو، هەر ئەویش زەنگی بۆ ئەمبولانس لێ دا و بۆ نەخۆشخانەش لەگەڵمدا هات و دواتریش چەند جارێ سەردانی کردم. چونکە خانووەکەم بە تەواوی سووتا، ئێستا لە خانووەکەی ئەودا دەژیم. نازانم ئەم خانوو خانووەم لە چییە! خانووەکەی پەنایەکە لە ژێرخانێکدا، بەڵام بەم یان بەو شێوە، جێیەکی خۆشە.

ئەو پیاوە گەنجە، زۆر دلۆڤانە و حەزیشمان لە یەکترییە و هاکا زەماوەندمان کرد. ئەگەرچی هێشتا ڕۆژی زەماوەندمان دیاری نەکردووە، بەڵام بێ گومان پێش ئەوەی سکم بە تەواوی بڵند ببێتەوە، شایی دەکەین.

دایە و بابە: سکم هەیە. دەزانم چەند تامەزرۆی ئەوەن کە ببنە دایەگەورە و بابەگەورە. دڵنیام زۆر بە گەرمی پێشوازی لە منداڵەکەم دەکەن و هەمان ئەو خۆشەویستییەی بە منتان بەخشیوە، بەویشی دەبەخشن.

دەزانن بۆچی هێشتا زەماوەندمان نەکردووە، ئاخر دۆستەکەم نەخۆشە و منیشی تووش کردووە. دەزانم ئێوەش باوەشی پڕ ئەوین بۆ دۆستەکەم دەکەنەوە، ئەگەرچی هیچ خوێندنێکی تەواو نەکردووە و بێکاریشە، ئاخر زۆر دلۆڤانە، وەلێ لە ژیانیدا کەمێ بێبەخت بووە. دوای ئەوەی کە هەرچی ڕووی دابوو، هەموویم بۆ گێڕانەوە، دەمەوێ بڵێم نە ئاگر لە خانووەکەم بەربووە، نە ژانەسەرم هەیە، نە چاوم زیانی پێگەیشتووە، نە لە نەخۆشخانە کەوتووم، نە سکم هەیە، نە تووشی هیچ درمێ بووم و نە دۆستیشم هەیە، بەڵام ڕاستییەکەی لە ماتماتیک و ئیکۆنۆمیدا دەرنەچووم.

سەرچاوە:

Varför växer gräset? Klas Hallberg & Magnus Kull, Brain Books 1997 Falun.